

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 18. maj 2015
Kontor: Sikkerheds- og Forebyg-
gelseskontoret
Sagsbeh: Christian Lundgaard Mad-
sen
Sagsnr.: 2015-0030-3359
Dok.: 1571271

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 682 (Alm. del), som Folketin-
gets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 14. april 2015. Spørgs-
målet er stillet efter ønske fra Karsten Lauritzen (V).

Mette Frederiksen

/

Thomas Klyver

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 682 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren, i forlængelse af REU alm. del – bilag 243 ”Årsberetning 2014 vedrørende Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg [...]”, oplyse, om ministeren er enig i konklusionen i forskningsartiklen ”Fra Wamberg til PET-tilsyn”, hvor det konkluderes, at ”det næppe generelt er retvisende at karakterisere kontrollen som skærpet” samt om ministeren er enig i konklusionen i forskningsartiklen: ”Ministeransvaret og tilsyn med PET – et uløseligt dilemma?”, at ”der ikke forekommer at være vægtige hensyn, der taler for, at kontrol med efterretningstjenester har en sådan særlig karakter, at det principielt er problematisk at udstyre kontrol- og tilsynsorganer med beføjelser til at træffe bindende afgørelser”?”

Svar:

1. Artiklerne ”Ministeransvaret og tilsyn med PET – et uløseligt dilemma?” og ”Fra Wamberg til PET-tilsyn” er fra hhv. 2012 og 1. marts 2013 og er begge skrevet af Pernille Boye Koch.

Den førstnævnte artikel vedrører spørgsmålet om, hvorvidt det kontrolorgan, der på daværende tidspunkt var overvejelser om at oprette som tilsyn i forhold til Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), skal tildeles kompetence til at træffe bindende afgørelser overfor efterretningstjenesterne. Artiklen udspringer bl.a. af en diskussion i Betænkning nr. 1529/2012 af 24. februar 2012 om PET og FE, hvor et snævert flertal af kommissionens medlemmer fraråder tildeling af kompetence til at træffe bindende afgørelser.

Artiklen ”Fra Wamberg til PET-tilsyn” er skrevet på baggrund af lovforslag L 161 af 27. februar 2013 om PET og FE, der på daværende tidspunkt var under behandling i Folketinget. Artiklens hensigt er at undersøge, hvorvidt og på hvilken måde den kontrol, der skal udøves af det foreslåede Tilsyn med Efterretningstjenesterne (TET) udgør en skærpet kontrol i forhold til den kontrol, der tidligere blev udøvet af det såkaldte Wamberg-udvalg. Det konkluderes bl.a. i artiklen, at det skitserede nye retsgrundlag for det foreslåede tilsyn er meget vagt og skønmæssigt formuleret, hvilket vil blive en afgørende barriere for en reel kontrol fra tilsynets side. Det konkluderes endvidere, at:

”Meget afhænger under alle omstændigheder af, hvilke ressourcer af økonomisk, sekretariatsmæssig og sagkyndig karakter, man er villig til at stille til rådighed.”

2. Den 11. januar 2013 indgik den daværende regering (SF-A-R) en politisk aftale med Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti og Venstre om en ny styrket regulering af PET's virksomhed og den parlamentariske kontrol med efterretningstjenesterne.

Den 27. februar 2013 fremsatte regeringen som sagt et lovforslag om PET og FE. Formålet hermed var – i overensstemmelse med den politiske aftale af 11. januar 2013 – at gennemføre en samlet og tidssvarende lovregulering af PET's virksomhed og etablere et særligt tilsynsorgan til styrkelse af kontrollen med PET's behandling af oplysninger om såvel fysiske som juridiske personer.

Det fremgår af lovforslaget (L 161 af 27. februar 2013), at PET-loven ville indebære en markant styrkelse af kontrollen med PETs behandling af personoplysninger. I modsætning til Wamberg-udvalget kan tilsynet således bl.a. i alle tilfælde føre tilsyn med PETs indsamling, indhentning og videregivelse af personoplysninger. Tilsynet vil endvidere frit kunne foretage tilsynsbesøg hos PET og i den forbindelse få adgang til alt materiale af betydning for tilsynets virksomhed. Tilsynet blev samtidigt sikret uafhængighed og et eget sekretariat. Det bemærkes, at det følger af lovforslaget, at tilsynets årlige driftsudgifter er 5 mio. kr., mens Wamberg-udvalget, som tilsynet afløste, havde årlige driftsudgifter på 0,4 mio. kr.

Lovforslaget blev den 30. maj 2013 vedtaget med et meget bredt flertal. Af de folketingsmedlemmer, der deltog i afstemningen, var det således alene Enhedslistens medlemmer, der stemte imod lovforslaget.

Tilsynet med Efterretningstjenesterne har den 11. maj 2015 offentliggjort sin første, årlige beretning. Tilsynet konkluderer heri bl.a., at tilsynets kontrol med PETs behandling af oplysninger om fysiske og juridiske personer er væsentlig mere intensiv end den kontrol, som det tidligere Wamberg-udvalg havde mulighed for at udføre, og at kontrollen i 2014 lever fuldt ud op til forudsætningerne i forarbejderne til PET-loven om, at tilsynet skal foretage 4-6 årlige inspektionsbesøg hos PET.

3. Særligt for så vidt angår Tilsynet med Efterretningstjenesternes mulighed for at træffe bindende afgørelse, skal det bemærkes, at Wamberg-udvalget ikke havde kompetence til at træffe bindende afgørelser. For baggrund herom kan der henvises til Justitsministeriets besvarelse af 6. maj 2013 af spørgsmål nr. 4 (L 161) fra Folketingets Retsudvalg.

4. Den konklusion, der henvises til i artiklen ”Ministeransvaret og tilsyn med PET – et uløseligt dilemma?”, vedrører spørgsmålet, om Tilsynet med Efterretningstjenesterne skal udstyres med beføjelse til at træffe bindende afgørelser.

Som nævnt er artiklen fra 2012 og udspringer bl.a. af en diskussionen i betænkning nr. 1529/2012 af 24. februar 2012 om PET og FE, der blev afgivet af Udvalget vedrørende Politiets og Forsvarets Efterretningstjenester. Artiklen tager således ikke højde for det konkrete lovforslag.

Ved lovforslaget gjorde Justitsministeriet op med en del af den kritik, der var rejst om bl.a. karakteren af Tilsynet med Efterretningstjenesternes beføjelser. Det fremgår således af lovforslagets almindelige bemærkninger (LF 161 af 26. februar 2013, pkt. 9.4), at:

”Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig flertallet i udvalgets overvejelser om, hvorvidt tilsynet skal have mulighed for at meddele påbud til PET.

Justitsministeriet er således enig med udvalgets flertal i, at der – ud over de tilfælde, hvor tilsynet i forbindelse med den indirekte indsichtsordning, jf. pkt. 7 ovenfor, kan pålægge PET at slette oplysninger – ikke bør indføres en ordning, hvorefter tilsynet får kompetence at påbyde PET bestemte foranstaltninger i forhold til behandling af oplysninger. Dermed fastholdes regeringens og justitsministerens endelige ansvar for PETs virksomhed.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse navnlig vægt på, at det er regeringen, der inden for lovgivningens rammer og under ansvar for Folketinget har det endelige ansvar for rigets sikkerhed mv. og dermed også for, at der træffes de fornødne foranstaltninger for at sikre samfundet mod meget alvorlige trusler og forbrydelser. Ved at tildele tilsynet kompetence til at forbyde PET at foretage nærmere bestemte former for behandling af oplysninger, som f.eks. at udveksle oplysninger i visse sammenhænge, vil tilsynet både principielt og efter omstændighederne også reelt have det endelige ansvar for, at foranstaltninger til beskyttelse af rigets sikkerhed mv. i en given situation ikke blev foretaget, og Folketinget vil ikke på samme måde, som hvis regeringen selv havde det fulde og endelige ansvar, kunne gøre et ansvar gældende over for regeringen.

Justitsministeriet skal understrege, at det må antages, at det kun er i helt ekstraordinære situationer, at justitsministeren ikke vil følge en udtalelse fra tilsynet. Det er imidlertid i sådanne helt ekstraordinære situationer, at det er afgørende, at det er re-

geringen, der har det fulde ansvar for de dispositioner, der foretages.

Justitsministeriet finder i den forbindelse, at det i lovforslaget bør fastslås, at PET skal underrette tilsynet og forelægge sagen for justitsministeren til afgørelse, hvis PET undtagelsesvist beslutter ikke at følge en henstilling i en udtalelse fra tilsynet.

Herved pålægges PET en oplysningspligt, hvis tjenesten undtagelsesvist ikke ønsker at følge en henstilling i en udtalelse fra tilsynet, og samtidig sikres det, at justitsministeren konkret involveres i den pågældende sag. Det sikres derved, at det er justitsministeren og ikke tilsynet, der har det endelige ansvar i sådanne tilfælde. Ved at indføje ordet »undtagelsesvist« i lovtæksten understreges det desuden, at PET i almindelighed forudsættes at skulle følge henstillinger i tilsynets udtalelser.

I stedet for at tildele tilsynet adgang til at give påbud finder Justitsministeriet endvidere, at der bør skabes en mekanisme, som involverer den parlamentariske kontrol, der udøves af Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne. I det samtidigt fremsatte forslag til ændring af lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester foreslås det således bl.a. fastsat, at regeringen vil skulle underrette Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne, hvis der måtte opstå en sag, hvor en henstilling i en udtalelse fra Tilsynet med Efterretningstjenesterne ikke følges.”

Justitsministeriet finder på den baggrund fortsat, at der er tale om en markant styrkelse af kontrollen med PET.